

Karar Sayısı : 93/4387

15 Şubat 1993 tarihinde İslamabad'da imzalanan ekli Türkiye-Pakistan Ekonomik ve Teknik İşbirliği Bakanlararası Karma Komisyonu Dokuzuncu Dönem Toplantısı Protokolu'nun onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 22/4/1993 tarihli ve ELEY-II-2264-2478 sayılı yazısı Üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü ve 5inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu'nda 28/4/1993 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Hüsamettin CİNDORUK
CUMHURBAŞKANI V.

Süleyman DEMİREL

Başbakan

E. İNÖNÜ

Devlet Bakanı ve Başb. Yrd.

C. ÇAĞLAR

Devlet Bakanı

T. ÇİLLER

Devlet Bakanı

E. CEYHUN

Devlet Bakanı

I. TEZ

Devlet Bakanı

A. GÖNEN

Devlet Bakanı

E. ŞAHİN

Devlet Bakanı V.

G. ERGENEKON

Devlet Bakanı

O. KİLERCİOĞLU

Devlet Bakanı

M. KAHRAMAN

Devlet Bakanı

Ö. BARUTÇU

Devlet Bakanı

M. A. YILMAZ

Devlet Bakanı

E. ŞAHİN

Devlet Bakanı

Ş. ERCAN

Devlet Bakanı

M. BATALLI

Devlet Bakanı

M. S. OKTAY

Adalet Bakanı

N. AYAZ

Milli Savunma Bakanı

I. SEZGİN

İçişleri Bakanı

H. ÇETİN

Dışişleri Bakanı

S. ORAL

Maliye ve Gümrük Bakanı

K. TOPTAN

Milli Eğitim Bakanı

O. KUMBARACIBAŞI

Bayındırılık ve İskan Bakanı

Y. AKTUNA

Sağlık Bakanı

Y. TOPÇU

Ulaştırma Bakanı

N. CEVHERİ

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. MOÇULTAY

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

M. T. KÖSE

Sanayi ve Ticaret Bakanı

E. FARALYALI

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

D. F. SAĞLAR

Kültür Bakanı

A. ATEŞ

Turizm Bakanı

V. TANIR

Orman Bakanı

V. TANIR

Çevre Bakanı V.

Ş.AYDIN

Türkiye-Pakistan Ekonomik ve Teknik İşbirliği Bakanlararası Karma Komisyonu Dokuzuncu Dönem Toplantısı Protokolu

1. Türkiye-Pakistan Ekonomik ve Teknik İşbirliği Bakanlararası Karma Komisyonu Dokuzuncu Dönem Toplantısı 13-15 Şubat 1993 tarihleri arasında Islamabad'da yapılmıştır.

2. Türk Heyetine Devlet Bakanı Sayın Ömer Barutçu, Pakistan Heyetine Maliye ve Ekonomik İşler Bakanı Sayın Sartaj Aziz başkanlık etmişlerdir.

3. Her iki heyetin Üyeleri sırasıyla Ek: I ve Ek: II'de gösterilmiştir.

4. Sayın Ömer Barutçu, ziyareti sırasında Maliye ve Ekonomik İşler Bakanı Sayın Sartaj Aziz, Petrol ve Doğal Kaynaklar Bakanı Sayın Ch. Nisar Ali Khan, Üretim Bakanı Sayın Islam Nabi, Ticaretten Sorumlu Devlet Bakanı Sayın Raja Shahid Saeed, Haberlesmeden Sorumlu Devlet Bakanı Sayın Mohammad Azam Khan Hoti'ye nezaket ziyaretlerinde bulunmuş ve Pakistan İslam Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Ghulam Ishaq Khan tarafından kabul edilmiştir.

5. Karma Komisyon görüşmeleri, iki ülke arasında mevcut tarihsel yakınlığı, sıcak ve kardeşçe ilişkileri yansitan karşılıklı anlayış ve tam bir işbirliği havasında gerçekleştirilmiştir.

6. Taraflar, Türkiye Başbakanı'nın Ekim 1992 tarihinde Pakistan'ı resmi ziyareti sırasında iki Ülke Başkanları tarafından imzalanan Mutabakat Muhtırası'nı önemle not etmişlerdir. Bakanlararası Karma Komisyonu'nun görüşmeleri mezkûr Mutabakat Muhtırası'nın ruhuna ve içeriğine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. İki ülke arasındaki ekonomik işbirliğini ve birlikte çalışmayı geliştirmek amacıyla, Mutabakat Muhtırası'nda öngörülen faaliyet planının izlenmesi hususunda tam bir görüş birliğine varılmıştır.

7. Heyet Başkanları açılış oturumunda, Ülkelerinin ekonomik durumları hakkında kapsamlı açıklamalar yapmışlar, Türkiye ile Pakistan arasındaki tüm ticari ve ekonomik ilişkileri gözden geçirmişler ve bu ilişkilerin geliştirilmesi için önerilerde bulunmuşlardır.

8. Toplantılar sırasında müsterek menfaatlere yönelik çeşitli konular müzakere edilmiş olup, görüşmelerin sonuçları aşağıda özetlenmiştir:

TİCARET

9.. Bakanlararası Karma Komisyon'un son Toplantısı'ndan bu yana ikili ticaretin gelişimi gözden geçirilmiş ve her iki tarafta ihracata konu malların kısıtlı olmasından dolayı ticaret hacminin bu dönemde önemli ölçüde düştüğü not edilmiştir. Taraflar, ikili ticaret hacmini ve kompozisyonunu her iki Ülkenin

potansiyeline uygun olarak artırmak ve çeşitlendirmek üzere, ticaret hacmini bir yıl içinde 200 milyon ABD Dolarına çıkarmak ve sonradan bu temel üzerinde pekiştirmek ve devam ettirmek amacıyla somut önlemler almayı kararlaştırmışlardır.

10. Pakistan Tarafı, Pakistan menseli pamuk ipligine uygulanan anti-damping vergisinin Türk Tarafınca kaldırılması kararını memnuniyetle karşılamıştır. Taraflar, bu adının iki Ülke arasındaki ticaretin daha dengeli bir şekilde gelişmesine katkıda bulunacağına yönelik ümitlerini ifade etmişlerdir.

11. Taraflar, Türk-Pakistan İş Konseyinin Üçüncü Toplantısının bu vesileyle gerçekleştirilmesinden duydukları memnuniyeti belirtmişlerdir. Taraflar ayrıca, İş Konseyi toplantılarının iki Ülke arasındaki ticaret hacmini ve ekonomik faaliyetleri artıracak şekilde yeni hedefler belirleyeceğine ve işbirliğinin kapsamını genişleteceğine yönelik inançlarını ifade etmişlerdir.

12. Taraflar, ikili ticareti geliştirmek için Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ile Pakistan Ticaret ve Sanayi Odaları Federasyonu (FPCCI) arasındaki mevcut işbirliğini, piyasa bilgileri ve heyet teatısı, fuar ile sergilere katılım ve birbirlerinin imalat sanayi ürünlerini piyasalarında tanıtmak yoluya teşvik etmeyi kararlaştırmışlardır.

13. Türk Tarafı, Pakistan'ın Uluslararası İzmir Fuari'na düzenli katılımindan duyduğu memnuniyeti ifade etmiş ve 1993 yılında düzenlenecek fuara katılmaya davet etmiştir. Pakistan Tarafı, sözkonusu daveti kabul etmeye yönelik derin arzusunu belirtmiştir.

14. Türk Tarafı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB), 1993 yılında Pakistan'da bir Türk sanayi Ürünleri sergisi düzenlenmesi imkanlarını araştırmaya hazır olduğunu tekrarlamıştır.

15. Türk Tarafı, mevcut ticaret dengesizliğinin giderilmesi amacıyla Pakistan'dan pırınc ve diğer ürünlerin ithalatının artırılmasına yönelik Pakistan Tarafının önerisini olumlu bir şekilde değerlendirmeyi kabul etmiştir.

16. Pakistan Tarafı, Türkiye Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) Pakistan'a mercimek ve nohut tedarik etmeye hazır olduğunu not etmiştir.

17. Taraflar, ikili ticareti ve ekonomik ilişkileri daha da geliştirmek amacıyla, Asya Kalkınma Bankası ve İslam Kalkınma Bankası'nın, yanısıra diğer kreditör kuruluşlar tarafından sağlanan kredi olanaklarının kullanılması imkanlarının araştırılması hususunda anlaşmışlardır.

18. Taraflar, bir yandan Türkiye İhracat Kredi Bankası'na (TÜRK EXIMBANK) diğer yandan İhracat Kredi Garanti Fonunu (ECGS) yöneten Pakistan Sigorta Kuruluşuna (M/s PIC) işbirliği yapmaları ve alıcılar hakkında bilgi teati etmeleri için tavsiyede bulunmayı kararlaştırmışlardır.

19. Pakistan Tarafı, iki ülke arasındaki ticaretin artırılması amacıyla, Tarafların, karşılıklı olarak 50 milyon ABD doları tutarında bir ihracat kredisi açmaları hususunu mütalaa etmelerini önermiştir. Türk Tarafı öneriyi incelenmek üzere ilgili makamlarına iletmeyi taahhüt etmiştir.

20. Taraflar, ticaret akışını kolaylaştırmak amacıyla, Ulusal Denizcilik Kuruluşlarının yanı sıra özel denizcilik şirketlerini de Pakistan ile Türkiye arasında sefer sayısını artırmak ve navlun şartlarını iyileştirmeye çalışmak için teşvik etmeyi kararlaştırmışlardır.

21. Türk Tarafı, İstanbul Deniz Ticaret Odası'na Pakistanlı özel denizcilik kuruluşlarının Türkiye'yi ziyaret etmek üzere davet edilmesi ve Türkiye ile Pakistan ve yol Üzerindeki ülkelere hizmet verecek bir denizcilik hattı kurulması imkanlarının müzakere edilmesi için tavsiyede bulunmayı önermiştir. Pakistan tarafı bu öneriyi kabul etmiştir.

EKONOMİK İSBİRLİĞİ

22. Taraflar, Karma Komisyonun Sekizinci Dönem Toplantısından bu yana ikili ekonomik işbirliğindeki uygulama çalışmalarını gözden geçirmişler ve ekonomik ilişkileri daha da güçlendirmek ve geliştirmek amacıyla ilgili kuruluşlarını teşvik etmeyi kararlaştırmışlardır.

23. Taraflar, Bağımsız Devletler Topluluğu'nda mevcut ticari ve ekonomik fırsatlardan yararlanmak amacıyla iki ülke özel sektörlerini ve kamu kuruluşlarını işbirliği yapmaları için teşvik etmeye karar vermişlerdir.

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması

24. Taraflar, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması müzakerelerini başlatmak için mutabık kalmışlardır. Taraflar ayrıca, böyle bir anlaşmanın iki ülke arasındaki yatırım faaliyetlerinde daha geniş işbirliğini ve ticari ilişkileri geliştirmeyi hızlandıracagını belirtmişlerdir. Türk Tarafı sözkonusu anlaşmanın bir taslağını Pakistan Tarafına tevdi etmiştir. Pakistan Tarafı, taslağı incelenmek üzere ilgili makamlarına iletmeyi taahhüt etmiştir.

Serbest Ticaret Bölgeleri/Ihraç İşlem Bölgeleri

25. Taraflar, Serbest Ticaret Bölgeleri/Ihraç İşlem Bölgelerindeki imkanların Türk ve Pakistanlı müteşebbisler tarafından en uygun biçimde kullanılmadığını ifade etmişlerdir.

Bu nedenle Taraflar, bilgi, döküman ve heyet teatisi yoluyla bu alandaki işbirliği olanaklarını araştırmayı kararlaştırmışlardır. Türk Tarafı, bu çerçevede ilişkileri başlatmak amacıyla, Mersin Serbest Bölgesi'ndeki işbirliği imkanlarını yerinde görmek üzere Pakistan Tarafına yaptığı daveti yinelimiştir. Pakistan Tarafı da, ihrac işlem bölgelerinin yanısıra Port-Qasım Serbest Ticaret Sanayi Bölgesi'ni ziyaret etmek üzere Türk Tarafını davet etmiştir.

Özelleştirme

26. Taraflar, Pakistan Hükümeti tarafından uygulamaya konulan özelleştirme politikasının piyasa mekanizmasının kurulmasını daha da hızlandıracagını gözönünde tutarak, bu alandaki işbirliği imkanlarını araştırmayı kararlaştırmışlardır. Türk Tarafı, Kamu Ortaklısı İdaresi'nin (KOİ), Türkiye'de kullanılan özelleştirme yöntemlerinin idaresi ve uygulanması konularında sahip olduğu deneyimini Pakistan Özelleştirme Komisyonu ile paylaşmanın yanısıra bu çerçevede teknik yardım sağlamaya da hazır olduğunu belirtmiştir.

Menkul Kıymetler

27. Taraflar, bir yandan İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nı (IMKB) diğer yandan Karaçi Menkul Kıymetler Borsası'nı bilgi, döküman ve uzmanlığı yoluyla borsacılık alanında işbirliği yapmak için teşvik etmeyi kararlaştırmışlardır. Türk Tarafı bu amaçla, IMKB'nin bu alandaki işbirliği imkanlarını araştırmak için Karaçi Menkul Kıymetler Borsası yetkililerine yaptığı daveti iletimiştir. Pakistan Tarafı da, Pakistan'dan Şirketler Hukuku İdaresi (Corporate Law Authority) ile Türkiye'den ilgili menkul kıymetler piyasasını düzenleyici kuruluş arasında yakın ilişki kurulması hususunu önermiştir.

SANAYİ İSBİRLİĞİ

28. Türk Tarafı, ortak yatırımlar şeklinde işbirliği yapılması mümkün olan aşağıdaki alanları önermiştir:

- Otomotiv sanayi
- Demiryolları
- Mühendislik
- Müteahhitlik ve Müşavirlik Hizmetleri
- Kimya Sanayi
- Tekstil Sanayi
- Deri Sanayi
- Elektronik Sanayi
- Enerji
- Haberleşme
- Ulaşım
- Bankacılık
- Gemi yapımı

29. Türk Tarafı, Türkiye Vagon Sanayii'nin (TÜVASAŞ) ve Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii'nin (TÜLOMSAŞ) lokomotif, vagon, yolcu vagonları ve parçaları ile demiryolu sanayiindeki

diger ilgili mamullerin imalati, onarılması ve bakımı konularında Pakistan Demiryollarının Islamabad Vagon Fabrikası, Risalpur Lokomotif Fabrikası ve Moghalpura Vagon Atölyesi ile işbirliği yapmaya hazır olduğunu belirtmiştir. Pakistan Tarafı bu öneriyi not etmiştir.

30. Pakistan Tarafı, kavşaklar ve geçişler için uzun betonarme bağlantılarının yapımında Türkiye ile işbirliği yapmak istedigini belirtmiştir. Türk Tarafı öneriyi not etmiştir.

31. Pakistan Demiryolları İnşaat Ltd. (RAILCOP), dış piyasalarda demiryolu ve inşaat mühendisliği projelerini üstlenmektedir. Taraflar, bu alanda işbirliği imkanlarını araştırmayı kararlaştırmışlardır.

32. Taraflar, Karaçi ve İskenderun'daki çelik fabrikaları için yerel olarak üretilen yedek parçaların değişimi amacıyla bazı alanlarda teknoloji değişimi hususunda ilgili kuruluşlarını teşvik etmeyi kararlaştırmışlardır.

33. Türk Tarafı, Türkiye Demir Çelik İşletmeleri'nin (TDÇİ) ve Eregli Demir Çelik Fabrikaları'nın (ERDEMİR) demir ve çelik sanayii alanında Pakistanlı muhatapları ile işbirliği yapma hususundaki yakın ilgisini ifade etmiştir. Türk Tarafı, TDÇİ ve ERDEMİR'in fizibilite çalışmaları, proje yönetimi, temel mühendislik ve tasarım ile danışmanlık alanlarında Pakistanlı uzmanlara fabrika-ici eğitim imkanları saglamaya hazır olduğunu belirtmiştir.

34. Türk Tarafı, iki Ülke Başbakanları tarafından 24 Ekim 1992 tarihinde imzalanan Mutabakat Muhtırası'na atıfia, Türkiye Petrol Rafinerileri A.S. (TÜPRAS) hakkında bilgi vermiş ve TÜPRAS'ın Pakistan rafinerilerinin faaliyetel gecirilmesi (start-up) ve modernizasyon çalışmalarını üstlenebilecek güçte olduğunu belirtmiştir. Türk Tarafı ayrıca, petrol rafinericiliği alanında işbirliğini başlatmak amacıyla Pakistan Tarafını Türkiye'yi ziyaret etmek üzere davet etmiştir. Ayrıca Türk Tarafı, TÜPRAS tarafından sağlanabilecek eğitim faaliyetlerini de dile getirmiştir. Pakistan Tarafı bu bilgiyi memnuniyetle not etmiş ve konuyu ciddi bir şekilde mütalaa etmeyi kararlaştırmıştır.

35. PERAC'ın bir yan kuruluşu olan ENAR Petrotech Services Ltd., Türkiye'deki benzeri bir danışmanlık kuruluşu ile petrol ve petrokimya sanayii alanlarında mühendislik ve danışmanlık hizmetleri sağlanması konusunda işbirliğine ilgi duymaktadır. Türk tarafı öneriyi not etmiş ve dikkate almayı kararlaştırmıştır.

36. Türkiye, Pakistan tarafından ithal edilen DAP ve TSP türü fosfatlı gübrelerin üreticisi durumundadır. Türkiye ile Pakistan arasında ortak yatırım projeleri gerçekleştirmek için potansiyel bulunmaktadır. Türk Tarafı öneriyi dikkate almayı kabul etmiştir.

37. Türkiye, çimento ve plastik araştırmalarında ileri bir konumda bulunmaktadır. Türkiye Çimento Araştırma Enstitüsü ile SCCP Çimento Araştırma Enstitüsü uzman teatisi yapabilir ve eğitim imkanları sağlayabilirler. FCCCL Plastik Teknoloji Merkezi ile plastik sanayii alanında benzeri bir kuruluş olan PETKİM/YARPET de uzman teatisi ve eğitim imkanları sağlanması konularında işbirliği yapabilirler. Türk Tarafı bu öneriyi not etmiştir.

38. Pakistan Devlet Mühendislik Kuruluşu (SEC), alçak basınçlı kazan Ünitesi tasarımları, tepeden hareketli elektrik vinci tasarımları, şeker teknolojisi, rafineri techizatı, elektrik techizatı ve enerji santrallerinin ortak üretimi v.b. alanlarda sahip olduğu mevcut teknolojiyi geliştirmek amacıyla Türkiye ile işbirliği yapmak istemektedir. Türk Tarafı konuyu not etmiş ve dikkate almayı kararlaştırmıştır.

TEKNİK İSBİRLİĞİ :

39. Taraflar, iki Ülke arasındaki bilimsel ve teknik işbirliğinin önemini vurgulamışlar ve Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ile Pakistan Bilim ve Teknoloji Bakanlığı'na 1993/1994 yıllarını kapsayan dördüncü icra protokolunu sonuçlandırmak için tavsiyede bulunmayı kararlaştırmışlardır. Pakistan Tarafı, iki Ülke arasında bu protokolu imzalamak amacıyla bilim ve teknoloji alanında bir uzman heyetini 1993 yılında Pakistan'ı ziyaret etmek üzere davet etmiştir.

40. Taraflar, Türk Standardları Enstitüsü'nün (TSE) standardlarının Pakistan makamlarınca ve Pakistan Standardlar Enstitüsü'nün (PSI) standardlarının Türk makamlarınca tanınmaması nedeniyle ikili ticarette karşılaşılan sorunları dile getirmişlerdir. Taraflar, konuya ivedi çözüm bulmak amacıyla tedbirler almayı kararlaştırmışlardır.

41. Pakistan Tarafı, standardların her iki tarafından tanınmaması nedeniyle ikili ticarette karşılaşılan sorunlara çözüm bulmak için Türk Standardları Enstitüsü (TSE) ile Pakistan Standardlar Enstitüsü (PSI) yetkilileri arasında bir toplantı yapılması gerektiğini belirtmiştir. Pakistan Tarafı ayrıca, bu toplantıyı Pakistan'da düzenlemeye hazır olduğunu ifade etmiştir.

42. Taraflar, Türk Standardları Enstitüsü'nün (TSE) ve Pakistan Standardlar Enstitüsü'nün (PSI), standartizasyon, deneme ve kalite kontrol alanlarındaki işbirliğinin daha da geliştirilmesi arzularını not etmişlerdir. Türk Tarafı, TSE'nin üç aylık dönem için PSI'den beş (5) uzmana eğitim imkanı sağlamaya hazır olduğunu belirtmiştir. Pakistan Tarafı öneriyi not etmiş ve konuyu PSI'ye iletmemeyi kararlaştırmıştır.

43. Taraflar, Devlet Planlama Teşkilatı, Türk İşbirliği Ajansı (TAC) tarafından düzenlenen Grup Eğitim Programlarına Pakistanlı uzmanların katılımını memnuniyetle not etmişlerdir. Türk Tarafı, 1993 yılında düzenlenecek TAC'ın Grup Eğitim

Programına katılmak üzere Pakistan Tarafını davet etmiştir. Pakistan Tarafı yukarıda belirtilen programa katılmayı kabul etmiştir.

MÜTEAHHİTLİK VE MÜSAVİRLİK HİZMETLERİ

44. Türk Tarafı, Türk müteahhitlik ve müşavirlik firmalarının uluslararası piyasalardaki faaliyetleri hakkında Pakistan Tarafına bilgi vermiş ve bu firmaların, diğerlerinin yanısıra, otoyol projeleri, barajlar ve sulama projeleri, sel rehabilitasyonu; enerji, konut, limanlar ve havalimanları başta olmak üzere altyapı geliştirme; petro-kimya sanayii; petrol ve gaz boruhatları vb. alanlarında Pakistan'ın inşaat faaliyetlerine katılmak istedigini belirtmiştir.

45. Pakistan Tarafı, Türk-Pak Ltd. müşavirlik firmasına Türkiye ve Pakistan'ın yanısıra Üçüncü Ülkelerdeki müşavirlik ihalelerinin kazanılmasında her türlü destegin verilmesinin gerekligini ifade etmiştir. Türk Tarafı, Türk-Pak Ltd.'nin faaliyetlerinin artırılması amacıyla bütün önlemleri almaya kararlastırmıştır.

46. Taraflar, geniş kapsamlı yeniden inşa ve rehabilitasyon programının yanısıra su ve enerji alanlarındaki müteahhitlik ve müşavirlik hizmetlerinin yerine getirilmesi için Türk-Pak'ın dikkate alınabileceğini belirtmişlerdir.

47. Taraflar, Pakistan Ulusal Otoyollar İdaresi (NHA) tarafından açılan Indus Otoyolu'nun 7. ve 12. bölümlerinin ihalelerini STFA'nın kazanmasını memnuniyetle not etmişlerdir. Taraflar, bunu müteahhitlik ve müşavirlik hizmetlerinde ikili işbirliğinin ilk adımı olarak nitelendirmiştir. Taraflar ayrıca, NHA tarafından açılan otoyol ihalelerine önemli firmalarının katılımını memnuniyetle not etmişlerdir.

48. Pakistan Tarafı, Pakistan'da otoyol inşası alanındaki faaliyetler hakkında Türk Tarafına ayrıntılı bilgi vermiştir. Türk Tarafına, Türk otoyol inşaat firmalarının Pakistan'daki otoyol inşaat programına katılımının Pakistan Tarafı'na memnuniyetle karşılanacağı hususunda bilgi verilmiştir. Türk müteahhitlerinin büyük otoyol ihalelerinin gerçekleştirilemesinde Pakistanlı müteahhitler ile ortak girişimler yapması memnuniyetle karşılaşacaktır. Tarafların, bu projeler için proje yönetimi, makina tedariki, teknik uzmanlık, know-how finansmanı ve teknoloji transferi konuları ile aktif olarak ilgilenmeleri gerektigi not edilmiştir.

49. Pakistan Tarafı ayrıca, petrol rafinerisi, petrol ve gaz boruhatları, su ve sulama, sel rehabilitasyonu, enerji, konut vb. alanlardaki projeler hakkında Türk Tarafına bilgi vermiştir.

50. Taraflar, Pakistan Hükümeti tarafından başlatılan geniş kapsamlı yeniden inşa ve rehabilitasyon programının iki ülke müteahhitleri için bu alanda yeni bir fırsat teşkil edecegine olan inançlarını belirtmişlerdir.

ENERJİ

51. Taraflar, başta hidro-elektrik enerji santralleri ve enerji nakil hatlarının ortak inşası, ilgili teçhizatın ortak üretimi ve montajı ile bu teçhizatın ihracatı ve ithalatı olmak üzere, iki Ülke arasında enerji sektörü alanında önemli işbirliği olanakları bulundugunu belirtmişlerdir.

52. Türk Tarafı, Devlet Su İşleri'nin (DSİ) barajların ve hidro-elektrik enerji santrallerinin inşası alanında işbirliği başlatmak için hazır olduğunu ifade etmiştir.

53. Pakistan Tarafı, Pakistan'da özel sektör enerji üretim projelerindeki yatırım imkanları hakkında Türk Tarafına bilgi vermiş ve bu sektördeki projelere Türkiye'nin katılımını beklediklerini belirtmiştir. Pakistan Su ve Enerji Bakanlığı "Private Power Cell" bölümü tarafından hazırlanan döküman Türk Heyetine tevdi edilmiştir. Türk Tarafı, bunu Türkiye'deki ilgili makamlara iletmeyi kararlaştırmıştır.

PETROL VE GAZ

54. Pakistan Tarafı, Pakistan Petrol ve Gaz Geliştirme Kuruluşu ile Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı arasında Pakistan, Türkiye ve Orta Asya Ülkelerinde petrol arama amacıyla bir ortak yatırım tesis edilmesini önermiştir. Türk Tarafı öneriyi not etmiştir.

55. Taraflar, karşılıklı yarar çerçevesinde uzman ve teknik bilgi değişimi ile birbirlerinin petrol ve gaz kuruluşlarında mesleki eğitim kursları düzenlenmesi hususunda anlaşmışlardır.

MADEN VE MINERALLER

56. Türk Tarafı, Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü'nün (MTA) Pakistan'ın Sindh Eyaletindeki linyit yataklarının araştırılması ve çıkarılmasının fizibilite çalışmasını yapma hususunda kapasite ve istege sahip olduğunu belirtmiştir. Pakistan Tarafı, öneriyi ayrıntılı şekilde incelenmek üzere ilgili makamlarına iletmeyi kararlaştırmıştır.

57. Taraflar, TCDC programları çerçevesinde teknik işbirliğinin seviyesini artırmak amacıyla, metal ve metal-disi madenler alanında iki ülke uzmanları için karşılıklı sağlanacak eğitim imkanları hakkında bilgi teati etmişlerdir.

TARIM

58. Taraflar, tarım sektörünün iki Ülke arasında işbirliği için önde gelen alanlardan biri olduğu gerçegini vurgulamışlardır.

59. Taraflar, bilgi, döküman ve materyal değişimi yoluyla tohum İslahı alanında işbirliği yapmaları için ilgili

kuruluşlarını teşvik etmeyi kararlaştırmışlardır. Taraflar ayrıca, işbirliğine ilişkin ayrıntılı programın ilgili kuruluşlar tarafından hazırlanması hususunda anlaşımlılardır.

60. Türk Tarafı, her iki ülkedeki ilgili kuruluşların tarım arazisinde tuzianma, nisbeten az tuzlu sularla sulama ve tuzdan arındırma alanlarında bilgi değişimi yapabileceğini belirtmiştir. Türk Tarafı ayrıca, sulama sistemlerinin yönetimi, tuzlu arazilerin İslahı ve drenaj etüdlerinin yanısıra diğer sulama yöntemleri alanlarında heyet değişiminin mümkün olduğunu ifade etmiştir. Bu amaca yönelik olarak Türk Tarafı, bu alandaki muhtemel işbirliği konularını belirlemek Üzere 4-5 kişiden oluşan bir Pakistan Heyetini Türkiye'de DSI tarafından işletilen sulama tesislerini ziyaret etmek üzere davet etmiştir.

61. Taraflar, 1992 yılında gerek Pakistan'ın Türkiye'den bugday ithal etme ihtiyacı duymadığını gerekse Türkiye'nin ihracat yapmadığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, önmüzdeki dönemlerde Türk makamlarınca sağlanacak kredi imkanı ve fiyatların uygunluguna bağlı olarak, Pakistan Hükümeti Türk bugdayının özel sektör tarafından ithalatına izin verilmesine devam edecektir.

62. Taraflar, başta sebze tohumu, hibrid aycicegi ve şeker pancarı olmak üzere tohum araştırması ve üretiminde ortak yatırımlar kurulması imkanlarını araştırmayı kararlaştırmışlardır.

HAYVANCILIK

63. Türk Tarafı, aşı üretiminde eğitim imkanı ile aşı ve hastalık tedhisi konuları hakkında know-how sağlayabilecek ve bazı aşıları ihrac edebilecektir. Pakistan Tarafı, mandaların suni döllenmesi konusunda eğitim imkanı sağlayabilecek ve manda spermleri ihrac edebilecektir. (Murrah ırkı, 250-500 doz)

64. Türk Tarafı, muhtemel işbirliği alanları olarak aşağıdaki başlıklarını tespit etmiştir:

- Kısa süreli çalışmalar için uzman değişimi ve tatbiki eğitim programları düzenlenmesi,
- Araştırma sonuçlarının ve süreli yayınların değişimi,
- Tohum materyallerinin değişimi,
- Ekonomik işbirliği ve ortak uygulanacak projelerin tespit edilmesi amacıyla iki veya üç kişiden oluşan teknik heyetlerin değişimi.

Pakistan Tarafı, bu önerileri incelenmek Üzere ilgili kuruluşlara iletmeyi kararlaştırmıştır.

ORMANCILIK

65. Pakistan Tarafı, Üzerinde karşılıklı mutabık kalınacak şartlar dahilinde ormancılık alanında her yıl 2 (iki) veya Üç (3) Türk öğrencisine lisans ve master derecelerinde uzun dönemli eğitim imkanları önermiştir. Pakistan Tarafı, iki veya Üç Pakistanlı öğrenciyi boşaltma havzası ve arazi yönetimi konularında uzun ve kısa süreli eğitim imkanları için Türkiye'ye gönderme hususunu dikkate almayı kararlaştırmıştır.

HABERLESME

66. Türk Tarafı, Pakistan'a bölge ülkeleri arasındaki haberleşmede transit hizmet saglamaya yönelik niyetini belirtmiştir. Türk Tarafı ayrıca, haberleşme alanında sayısal telefon santrallerinin kurulması, bakım hizmetleri ve telekomünikasyon ağı için gerekli teçhizatın sağlanması ile ilgili olarak gelebilecek herhangi bir talep için Pakistan Tarafına hizmet saglamaya hazır olduğunu bildirmiştir. Pakistan Tarafı öneriyi not etmiştir.

67. Taraflar, iki ülke arasında sivil haberleşme alanında işbirliği imkanlarını not etmişlerdir. Bu çerçevede Taraflar, ülkelerinde bu alanda açılacak ihalelerde iki ülkenin kuruluşlarına her türlü destek vermemeyi kararlaştırmışlardır.

68. Türk Tarafı, Türk telekomünikasyon sanayiinin Pakistan'a her türlü haberleşme teçhizatı saglama kapasitesine sahip olduğunu belirtmiştir. Türk Tarafı ayrıca, Ankara ve İstanbul sayısal çıkışlarından üçüncü ülkelerle transit telefon trafiği saglamaya hazır olduğunu ifade etmiştir. Pakistan Tarafı bu öneriyi not etmiştir.

KARA ULAŞTIRMASI

69. Taraflar, ECO'nun Quetta Faaliyet Plan'ında alınan kararlara ilişkin memnuniyetlerini dile getirmiştir ve ikili ticari ilişkilerin daha da gelişmesine yol açacak Kara Ulaştırma Anlaşması'nın imzalanmasını gözden geçirmeyi kararlaştırmışlardır. Taraflar, bu anlaşma üzerindeki görüşmelerin mümkün olan en kısa sürede başlayacağını ümit ettiklerini belirtmişlerdir.

DENİZ ULAŞTIRMASI

70. Taraflar, mevcut kargo yükü hacminin artırılması amacıyla çaba göstermeyi kararlaştırmışlar ve ülkelerinde yürürlüğe bulunan kanunlar ve yönetmelikler çerçevesinde sağlanan karşılıklı menfaatler doğrultusunda Denizcilik Anlaşması'nın uygulanmasını vurgulamışlardır.

71. Pakistan Tarafı, iki ülke arasındaki kargo taşımacılığında Pakistan bandıraklı gemilerin elverissiz bir

durumda bulunduguna işaret etmiş ve Tarafların, birbirlerinin ulusal denizcilik kuruluşlarına eşit muamele göstermesini önermiştir. Türk Tarafı konuyu not etmiştir.

72. Taraflar, Karma Komisyonun Onuncu Dönem Toplantısının diplomatik kanallarla belirlenecek tarihlerde Ankara'da yapılmasını kararlaştırmışlardır.

73. 15 Şubat 1993 tarihinde Islamabad'da, İngilizce iki nüsha olarak hazırlanmış ve imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

ÖMER BARUTÇU
DEVLET BAKANI

PAKİSTAN İSLAM CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

SARTAJ AZİZ
MALİYE VE EKONOMİK
İŞLER BAKANI

TÜRK HEYETİ LİSTESİ

Ömer BARUTÇU	Devlet Bakanı, Heyet Başkanı
İstemci GÜRSAL	Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı Anlaşmalar Genel Müdür Yardımcısı (Teknik Heyet Başkanı)
Dr.İ.H.Olcay ÜNVER	GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanı
Dr. Gürbüz MIZRAK	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Genel Müdür Yardımcısı
Fahrettin CEVHER	MTA Genel Müdür Yardımcısı
Haluk HÜYÜKLÜ	Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı Anlaşmalar Genel Müdürlüğü Daire Başkanı
Suat BALABAN	Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı İhracat Genel Müdürlüğü Daire Başkanı
Dr. Metin KATI	Ulaştırma Bakanlığı Daire Başkanı
Ateş YURTTAŞ	Türkiye İhracat Kredi Bankası Daire Başkanı
Erol GEMALMAZ	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Yönetim Kurulu Üyesi
Çetin ATUK	Türk Mühendislik, Müşavirlik ve Müteahhitlik A.Ş. Genel Müdürü
Mete ATAC	Türkiye Müteahhitler Birliği Genel Sekreter Yardımcısı

PAKISTAN HEYETİ LİSTESİ

Sn. Sartaj AZIZ	: Heyet Başkanı, Maliye ve Ekonomik İşler Bakanı
A.W. KAZI	: Müsteşar Yardımcısı, Gıda ve Tarım Bakanlığı
Javed MASUD	: Müsteşar Yardımcısı, Ticaret Bakanlığı
Sn. Inamul HAQ	: Pakistan'ın Ankara Büyükelçisi
Farhat MUSSAIN	: Genel Müdür, Teknik Heyet Başkan Ekonomik İşler Bölümü
Javed Ahmed NOEL	: Genel Müdür, Maliye Bakanlığı
T.R. GHAURI	: Genel Müdür, Su ve Enerji Bakanlığı
Jahangir BASHAR	: Genel Müdür, Petrol ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı
Mosen-ud-din SIDDIQUI	: Genel Müdür, Üretim Bakanlığı
Hasan MAHMOOD	: Genel Müdür, Sanayi Bakanlığı
Farukh QAYYUM	: Genel Müdür, Pakistan Yatırım Kurulu
Mohammad AFZAL	: Genel Müdür, Rail Corp., Demiryolları Bakanlığı
Arif KEMAL	: Genel Müdür, Petrol ve Gaz Geliştirme Şirketi
Khalid JALIL	: Planlama Genel Müdürü, Pakistan Telekomünikasyon Şirket Haberleşme Bakanlığı
Javid MANSOOR	: Planlama Genel Müdürü, Pakistan Ulusal Denizcililik Şirket
Ijaz KHAN	: Genel Müdür, Ulusal Otoyolu Kuruluşu (NHA)
Mohammad ASHRAF	: Genel Müdür Yardımcısı, Ekonomik İşler Bölümü
Faqir MOHAMMAD	: Teknik Danışman Yrd., Bilim ve Teknoloji Bakanlığı
Manzoor H. ALVI	: Şube Müdürü, Ekonomik İşler Bölümü
Dr. Amjad Pervaiz SHEIKH	: TURK-PAK Int. (PVT) Ltd.

PROTOCOL
OF
THE NINTH SESSION OF THE TURKEY-PAKISTAN JOINT MINISTERIAL
COMMISSION FOR ECONOMIC AND TECHNICAL COOPERATION

1. The Turkey-Pakistan Joint Ministerial Commission for Economic and Technical Cooperation held its ninth session in Islamabad , from 13 to 15 February, 1993.
2. The Turkish delegation was led by H.E.Mr. Omer Barutcu Minister of State, and the Pakistan delegation by H.E.Mr. Sartaj Aziz, Minister for Finance and Economic Affairs.
3. The members of the two delegations are shown in the Annexes(I) and (II) respectively.
4. During his visit, H.E.Mr. Omer Barutcu paid courtesy calls on their excellencies Mr.Sartaj Aziz,Minister of Finance, Ch. Nisar Ali Khan, Minister of Petroleum and Natural Resources, Mr. Islam Nabi,Minister for Production,Raja Shahid Saeed,Minister of State for Commerce, Mr.Mohammad Azam Khan Hoti,Minister of State for Communication, and was received by His Excellency Mr. Ghulam Ishaq Khan, President of the Islamic Republic of Pakistan.
5. The deliberations of the Joint Commission were conducted in a spirit of mutual understanding and full cooperation, reflecting the historically close, warm and brotherly relations that exist between the two countries.
6. Both sides took special note of the Memorandum of Understanding signed between the Prime Minister of Pakistan and the Prime Minister of Turkey during the later's official visit to Pakistan in October, 1992. The deliberations of the Joint Ministerial Commission were carried out in the spirit and content

of this MOU. It was unanimously decided to follow the action plan visualised in the MOU in order to increase economic cooperation and collaboration between the two countries.

7. At the Plenary Session, the Heads of the two delegations made comprehensive presentations on the economic situation of their respective countries, reviewed the overall bilateral trade and economic relations between Turkey and Pakistan, and made suggestions for enhancing those relations.

8. During the meetings of the Joint Commission various issues of mutual interest were discussed and the results of these deliberations are summarized as follows:-

TRADE:

9. The development of bilateral trade since the last session of the Joint Ministerial Commission was reviewed and it was noted that due to a narrow export base on both sides the volume of trade has reduced considerably in the period. The two sides in order to increase the volume and diversify the composition of bilateral trade in compliance with the potential of the two countries decided to take concrete steps with a view to increasing the volume of trade to \$ 200 million within a year and consolidate and build on this base subsequently.

10. The Pakistan side appreciated the Turkish decision of removing the anti-dumping duty on the import of cotton yarn from Pakistan. Both sides expressed the hope that this step would lead to the development of more balanced trade between the two countries.

11. The two sides noted with satisfaction that the Third Session of the Turkish-Pakistan Business Council was held during this occasion. Both sides also expressed their belief that the meetings of the Business Council would set new targets and

enlarge the scope of cooperation which in turn would expand the volume of bilateral trade and economic activities between the two countries.

12. Both sides agreed to encourage existing cooperation between the Union of Chambers and Commodity Exchange of Turkey (TOBB) and the Federation of Pakistan Chambers of Commerce and Industry (FPCCI) for development of trade through exchange of market information and delegation, participation in fairs and exhibitions and introduction of each other's manufactured goods in their markets.

13. The Turkish side appreciated the regular participation of Pakistan in Izmir International Fair and extended an invitation for participation in the fair to be held in 1993. Pakistan side indicated its strong intention to accept the invitation.

14. The Turkish side reiterated the readiness of TOBB to examine the possibility of organizing an exhibition of Turkish industrial products in Pakistan during the year 1993.

15. The Turkish side agreed to consider favourably the special request of Pakistan for increasing import of rice and other goods from Pakistan to reduce the current trade imbalance.

16. The Pakistan side noted the readiness of the Turkish Soil Products organization to supply lentils and chick-peas to Pakistan.

17. Both sides agreed to examine the possibility of utilizing credit facilities extended by the Asian Development Bank and the Islamic Development Bank as well as other Creditor Agencies in order to further develop bilateral trade and economic relations.

18. The two sides agreed to advise the Export Credit Bank

of Turkey (Turk EXIMBANK) on one side and the agency Pakistan Insurance Corporation (M/s PIC) administering Export Credit Guarantee Scheme (ECGS), on the other to cooperate and exchange information on buyers.

19. The Pakistan side proposed that both sides may consider to extend a reciprocal export credit of US \$ 50 million for expansion of trade between the two countries. The Turkish side undertook to convey the proposal to relevant authorities for consideration.

20. To facilitate flow of trade, both sides agreed to urge their National Shipping Lines as well as the private shipping companies to increase the shipping frequency between Pakistan and Turkey and try to rationalize the freight structures.

21. The Turkish side proposed that the Maritime Chamber of Istanbul would be advised to invite private shipping interests in Pakistan to visit Turkey and negotiate the possibility of setting up a shipping line to service Turkey and Pakistan and the countries en-route. The Pakistan side agreed with the proposal.

ECONOMIC COOPERATION

22. The two Sides reviewed the implementation performance in bilateral economic cooperation since the Eighth Session of the Joint Commission and agreed to urge their relevant organizations for further strengthening and developing the economic relations.

23. Both Sides agreed to encourage their private sectors as well as state organizations to cooperate in order to get advantages of trade and economic opportunities in the Commonwealth of Independent States.

Agreement on the Reciprocal Promotion and Protection of Investment

24. The two Sides agreed to begin negotiations on an Agreement on Reciprocal Promotion and Protection of Investments.

Both Sides also stated that such an agreement would pave the way for further collaboration in investment activities and expand trade relations between the two countries. The Turkish Side submitted a draft of the said agreement to the Pakistan Side. The Pakistan Side undertook to convey the draft to its relevant authorities for further consideration.

Free Trade Zones/ Export Processing Zones

25. The two Sides expressed that the facilities of Free Trade Zone/ Export Processing Zones were not exploited to the optimum by the Turkish and Pakistan entrepreneurs. Therefore, Both Sides decided to exchange information, documentation and delegation to explore the possibilities of cooperation in this field. The Turkish Side, with the aim of initiating the collaboration in this regard, renewed the invitation to the Pakistan Side to visit Mersin Free Zone in order to see the possibilities of cooperation on the spot. The Pakistan side also extended the invitation to the Turkish side to visit Export Processing Zones as well as Free Trade Industrial Zone at Port-Qasim.

Privatization:

26. The two Sides considering the importance of privatization policy launched by the Government of Pakistan to accelerate the further establishment of market mechanism, decided to examine the possibilities of cooperation in this field. The Turkish Side expressed the willingness of the Public Participation Administration of Turkey(KOI) to share with the Privatization Commission of Pakistan its own experience on the management and implementation of privatization methods used in Turkey as well as providing technical assistance in this respect.

Stock Exchange:

27. The two Sides agreed to urge the Istanbul Stock Exchange (IMKB) on one side and the Karachi Stock Exchange on the other to cooperate in the field of securities market through exchange of information, documentation and experts. In this framework, the Turkish Side submitted an invitation extended by the IMKB to the Karachi Stock Exchange authorities to study the possibilities of cooperation in this field. The Pakistan side also proposed for closer liaison between its Corporate Law Authority and the concerned Securities Market Regulatory Authority for Turkey.

INDUSTRIAL COOPERATION:

28. The Turkish Side proposed the following areas as being the possible fields of cooperation in the form of joint ventures:

- Automotive Industry
- Railways
- Engineering
- Construction and Consultancy Services
- Chemicals Industry
- Textile Industry
- Leather Industry
- Electronic Industry
- Energy
- Communication
- Transportation
- Banking
- Ship-building

29. The Turkish side expressed that the Turkish Wagon Industries Wagon Corporation (TUVASAS) and the Turkish Locomotive Industries Corporation (TULOMSAS) are ready to

cooperate with Carriage Factory Islamabad, Locomotive Factory Risalpur and Wagon Shop Moghalipura of the Pakistan Railways in manufacturing, repairing and maintenance of locomotives, wagon, passenger coaches, coach components and other related goods in railway industry. The Pakistan side noted this offer.

30. The Pakistan side expressed the desire to cooperate with Turkey for the manufacture of long concrete ties for points and crossings. The Turkish side noted the proposal.

31. Railway Constructions Pakistan Limited (RAILCOF) is undertaking Railway and Civil Engineering projects in the foreign market. Both sides agreed to investigate the possibilities of cooperation in this field.

32. Both Sides agreed to urge their relevant organizations on the exchange of locally manufactured spare parts for the steel mills in Karachi and Iskenderun with exchange of technologies in some fields.

33. The Turkish Side expressed the keen interest of the Turkish Iron and Steel Works(TDCI) and Eregli Iron and Steel Works(ERDEMIR) to cooperate with its Pakistani counterparts in the field of iron and steel industries. The Turkish Side stated the readiness of both TDCI and ERDEMIR to organize in-plant training programmes in the fields of feasibility studies, project management, basic engineering and design and consultancy for the Pakistan experts.

34. The Turkish Side referring to the Memorandum of Understanding signed by the Prime Ministers of both countries on October 24, 1992 gave brief information about the Turkish Oil Refineries Co. (TUPRAS) and stated that TUPRAS has the capability to handle the start-up and modernization services of the Pakistan refineries. The Turkish Side also extended an

invitation to the Pakistan Side to visit Turkey in order to initiate cooperation in the field of oil refining sector. Furthermore, the Turkish Side outlined the availability of training facilities extended by TUPRAS. The Pakistan side noted this information with appreciation and agreed to consider the matter seriously.

35. ENAR Petrotech Services Limited a unit of PERAC is interested in collaboration with consultant of similar nature in Turkey for providing engineering and consultancy services in the fields of petroleum and petrochemicals industries. The Turkish side noted and agreed to consider the proposal.

36. Turkey is a producer of Phosphatic Fertilizer like DAP and TSP which are being imported by Pakistan. There is good potential of joint venture between Pakistan and Turkey to set up joint venture project. The Turkish side agreed to consider the suggestion.

37. Turkey is advanced in Cement and Plastic Research. Turkish Cement Research Institute, Ankara and SCCP'S Cement Research Institute may exchange experts and provide training. Plastic Technology Centre of FCCCL and similar Institute of PETKIM/YARPET dealing in plastics may also exchange experts and training. The Turkish side noted the request.

38. State Engineering Corporation of Pakistan(SEC) is looking towards Turkey to improve technologies available with them in the fields of design of low pressure package boiler, design of overhead electric travelling cranes, sugar technology, refinery equipments, electrical equipments and joint production of power plants etc. Turkish side noted and agreed to consider the matter.

TECHNICAL COOPERATION:

39. The two Sides emphasized the importance of scientific and technical cooperation between the two countries and decided to advise Technical Research Council of Turkey(TUBITAK) and the Ministry of Science and Technology of Pakistan to conclude the fourth executive protocol covering the years 1993/1994. The Pakistan Side invited an expert level delegation in the field of science and technology to visit Pakistan during 1993 to sign the protocol between the two countries.

40. Both sides referred to the problems faced in bilateral trade as a result of non-recognition of Turkish Standard Institute(TSE) standards by Pakistan Authorities and Pakistan Standards Institute(PSI) standards by Turkish Authorities. Both sides agreed to take measures in order to find a quick solution to the matter.

41. The Pakistan side stated the need of a meeting between the officials of the Turkish Standards Institute(TSE) and the Pakistan Standards Institute(PSI) to resolve the problems faced in bilateral trade as a result of non-recognition of standards on both sides. The Pakistan side also expressed the readiness to hold this meeting in Pakistan.

42. Both sides took note of the desire of the Turkish Standards Institute(TSE) and the Pakistan Standards Institute(PSI) to further enhance cooperation in the field of standardization, testing and quality control. The Turkish side stated that TSE is ready to provide training facilities to five(5) experts from PSI for a duration of three(3) months. The Pakistan side took note of this proposal and agreed to convey the matter to the PSI.

43. The two Sides noted with satisfaction the participation of the Pakistan experts to the Group Training Programmes organized by Turkish Agency for Cooperation(TAC), State Planning Organization. The Turkish Side extended an invitation to the Pakistan Side to participate in the Group Training Program of the TAC which will be organized in 1993. The Pakistan side agreed to participate in the above mentioned programme.

CONTRACTING AND CONSULTANCY SERVICES:

44. The Turkish side informed the Pakistan side about the activities of the Turkish contracting and construction firms in the international markets and expressed their willingness to participate in construction activities of Pakistan, inter-alia, highways projects, dams and irrigation projects, flood rehabilitations; infrastructure development with particular reference to power, housing, ports and airports; petro-chemical; oil and gas pipelines, etc.

45. The Pakistan side informed that the Consultancy Firm, namely Turk-Pak Limited should be rendered all assistance in obtaining consultancy contracts in Turkey and Pakistan as well as in the third countries. The Turkish side agreed to take all measures to enhance the activities of Turk-Pak Limited.

46. The two sides stated that Turk-Pak would be considered for carrying out engineering and consultancy services for the overall rehabilitations and reconstruction programme as well as in the fields of water and power.

47. The two sides noted with satisfaction that STFA of Turkey has been awarded contracts for phase 7th and 12th of Indus Highway issued by the Pakistan National Highway Authority(NHA). Both sides consider this as a first step of bilateral cooperation in contracting and consultancy services.

The two sides also noted with satisfaction that their major firms are participating in the highway tenders issued by NIA.

48. The Pakistan side informed the Turkish side in detail about the activities in the field of highway construction in Pakistan. The Turkish side was informed that Pakistan would welcome the participation of Turkish highway construction companies to participate in Pakistan's highway construction programme. The Turkish contractors would be welcomed to form joint ventures with Pakistani contractors for the execution of large highway contracts. It was noted that both sides should be actively involved in the project management, provision of machinery, technical experts, financing know-how and transfer of technology for these projects.

49. The Pakistan side also briefed the Turkish side on projects in the field of petroleum refining, oil and gas pipelines, water and irrigation, flood rehabilitation, power, housing, etc.

50. Both sides expressed their belief that the overall reconstruction and rehabilitation programme launched by the Government of Pakistan constitutes a new opportunity in this field for the contractors of the two countries.

Energy

51. Both Sides underlined the existence of considerable cooperation possibilities in the field of energy sector, namely joint construction of hydro-electric power plants, power transmission lines, joint production and assembly of relevant equipment and exportation/ importation of these equipment between the two countries.

52. The Turkish Side expressed the readiness of the State Water Works of Turkey (DSİ) to start cooperation in the field of

construction of dams and hydro-electric power plants.

53. The Pakistan side informed the Turkish side about the investment opportunities in private sector power generation projects in Pakistan and expressed the desire of Turkey's participation in this sector. A Brochure prepared by the Ministry of Water and Power, Government of Pakistan(Private Power Cell) was also handed over to the Turkish delegation. The Turkish side agreed to convey this to the concerned agencies in Turkey.

Oil and Gas:

54. The Pakistan side proposed the establishment of a joint venture between Oil and Gas Development Corporation of Pakistan and the Turkish Petroleum Corporation for petroleum exploration in Pakistan, Turkey and the Central Asian States. The Turkish side noted the proposal.

55. Both sides agreed to exchange experts and technical know-how for mutual benefit and to arrange the training of professionals at each other's oil and gas institutes.

MINING AND MINERALS:

56. The Turkish Side stated that the Directorate General of Minerals Research Exploration of Turkey(MTA) has capacity and intention to make research and feasibility studies of exploring and extracting the lignite deposits in the province of Sindh of Pakistan. The Pakistan Side agreed to convey it to the relevant authorities for detailed consideration.

57. Both Sides, in order to increase the level of technical cooperation within the framework of TCDC Programmes, exchanged information about each others training facilities in the field of metallic and non-metallic minerals for the experts of the two countries.

AGRICULTURE:

58. Both sides underlined the fact that the agricultural sector is one of the prime areas for collaboration between the two countries.

59. The two sides agreed to encourage their relevant institutes to cooperate in the field of seed improvement, through exchange of information, documentation and materials. The two sides also agreed that the detailed programme of the cooperation would be worked out between the respective organizations.

60. The Turkish side stated that relevant organizations in both countries could exchange information in the field of salinization of land, irrigation with mild-salinity and desalinization. The Turkish Side also expressed that exchange of delegations in the fields of management of irrigation systems, improvement of salinized lands and drainage surveys as well as other irrigation methods would be possible. To this end, the Turkish side invited a Pakistan delegation consisting of 4-5 members to visit irrigation facilities in Turkey operated by DSI in order to identify the possible fields of cooperation in this area.

61. Both sides stated that during the year 1992 neither the Turkish side could export nor the Pakistan side needed to import wheat from Turkey. However, for future, depending upon the credit to be made available by the Turkish authorities and competitiveness of the prices, the Government of Pakistan will continue to allow import of Turkish wheat by the private sector.

62. Both sides agreed to explore the possibility of establishing a joint venture in seed research and production with emphasis on vegetable seed, hybrid sunflowers and sugar-beets.

ANIMAL HUSBANDRY:

63. The Turkish Side could provide training on vaccine production, know-how about vaccine and disease diagnosis, and export some vaccines. The Pakistan side could give training on buffalo artificial insemination, and export sperms of buffalo (Murrah Breed, 250- 500 dozes).

64. The Turkish side identified the following topics as the possible fields of cooperation:-

- Exchange of experts for short term studies and arrangement of applied training programmes;
- Exchange of research results and periodicals;
- Exchange of seed materials;
- Exchange of technical delegations with two or three members to identify the opportunities of economical cooperation and projects to be undertaken jointly.

The Pakistan side agreed to convey these proposals to the relevant organizations for further consideration.

FORESTRY:

65. The Pakistan side offered long term training facilities of B.Sc. and M.Sc., in the fields of forestry for two(2) or three(3) Turkish students every year on mutually agreed terms and conditions. The Pakistan side agreed to consider sending to Turkey two(2) or three(3) Pakistani student for long and short training in watershed and range management.

TELECOMMUNICATION:

66. The Turkish side showed the intention to provide transit service in communication to the Pakistan side between countries of the region through Turkey. The Turkish side also expressed its willingness to offer to the Pakistan side services for any eventual demand in the field of communication concerning the installation of digital telephone network, maintenance services

and to provide necessary equipments for telecommunication network. The Pakistan side noted the offer.

67. The two sides noted the possibilities of cooperation in the civil telecommunication sector between the two countries. Therefore, the two sides agreed to provide every assistance to each other's organizations in the tenders opened in their countries in this field.

68. The Turkish side stated that the Turkish telecommunication industry has the capacity to supply every kind of telecommunication equipment to Pakistan. The Turkish side also expressed its readiness to provide switched telephone traffic through its digital Ankara and Istanbul gateways to third countries. The Pakistan side took note of this proposal.

LAND TRANSPORTATION:

69. The two Sides expressed their satisfaction with decisions taken in the Quetta Action Plan of ECO and agreed to examine the signing of Land Transportation Agreement which will pave the way for further development of bilateral trade relations. Both sides expressed their hope that the negotiations on the said agreement would begin in the shortest possible time.

MARITIME TRANSPORT:

70. The two sides agreed to make efforts to increase the existing volume of cargo shipment and emphasised the implementation of Maritime Agreement with the reciprocal advantages provided within the rules and regulations in force within the respective countries.

71. The Pakistan side pointed out the disadvantageous position of Pakistan flag vessels in cargo shipment between the two countries and proposed that both countries should provide

same treatment to national shipping companies of each other country. The Turkish side noted the matter.

72. The two Sides agreed to hold the Tenth Session of the Joint Commission in Ankara at a date to be determined through diplomatic channels.

73. Done and signed in Islamabad on February 15, 1993 in two originals in the English language.

FOR THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF TURKEY

FOR THE GOVERNMENT OF THE
ISLAMIC REPUBLIC OF PAKISTAN

OMER BARUTCU
MINISTER OF STATE

SARTAJ AZIZ
MINISTER OF FINANCE
AND ECONOMIC AFFAIRS .

LIST OF THE TURKISH DELEGATION

H.E.Mr. Ömer BARUTÇU	Minister of State, Head of Delegation
Mr. İstemİ GÜRSAL	Deputy Director General, for Agreements, Undersecretariat for Treasury and Foreign Trade (UTFT)
Dr. İ: H. Olcay UNVER	President, GAP Regional Development Administration
Dr. Gürbüz MIZRAK	Deputy Director General, Ministry of Agriculture and Rural Affairs
Mr. Fahrettin CEVHER	Deputy Director General, General Directorate of Mineral Research and Exploration
Mr. Haluk HÜYÜKLÜ	Head of Department, (UTFT)
Mr. Suat BALABAN	Head of Department, (UTFT)
Dr. Metin KATI	Head of Department, Ministry of Transportation
Mr. Ateş YURTTAŞ	Head of Department, EXIMBANK of Turkey

Mr. Erol GEMALMAZ	Member of Board, Chambers of Commerce and Commodity Exchanges of Turkey
Mr. Cetin ATUK	Director General, TUMAS Turkish Engineering, Consultancy and Contracting Inco.
Mr. Mete ATAC	Deputy Secretary General, Turkish Contractors' Union

LIST OF PAKISTAN DELEGATION

1. H.E. Mr. Sartaj Aziz
Minister for Finance
and Economic Affairs Leader
2. Mr. A.W. Kazi,
Additional Secretary,
Ministry of Food and Agriculture. Member
3. Mr. Javed Masud,
Additional Secretary,
Ministry of Commerce. Member
4. Mr. Inamul Haq,
Ambassador of Pakistan,
to Turkey. Member
5. Mr. Farhat Hussain,
Joint Secretary(EC),
Economic Affairs Division. Member/Secretary.
6. Mr. Javed Ahmed Noel
Joint Secretary,
Ministry of Finance. Member
7. Mr. T.R. Ghauri
Joint Secretary,
Ministry of Water and Power. Member
8. Mr. Jahangir Bashar
Joint Secretary,
Ministry of Petroleum and
Natural Resources. Member
9. Mr. Moeen-ud-din Siddiqui
Joint Secretary,
Ministry of Production. Member
10. Mr. Hasan Mahmood,
Joint Secretary,
Ministry of Industries. Member

11.	Mr. Farukh Qayyum, Joint Secretary, Pakistan Investment Board.	Member
12.	Mr. Mohammad Afzal, Managing Director, Rail Cop. Ministry of Railway, Islamabad.	Member
13.	Mr. Arif Kemal Executive Director, Oil and Gas Development Corporation.	Member
14.	Mr. Khalid Jalil, Director General (Plans)/ Member Technical, Pakistan Telecommunication Corporation. Ministry of Communications.	Member
15.	Mr. Javid Mansoor General Manager (Planning) Pakistan National Shipping Corporation.	Member
16.	Mr. M. Ijaz Khan, General Manager, National Highway Authority.	Member
17.	Mr. Mohammad Ashraf, Deputy Secretary, Economic Affairs Division.	Member
18.	Mr. Faqir Mohammad Asstt. Scientific Adviser, Ministry of Science and Technology.	Member
19.	Mr. Manzoor H. Alvi, Section Officer, Economic Affairs Division.	Member
20.	Dr. Amjad Pervaiz Sheikh, TURK - PAK Int. (PVT) Ltd, Lahore.	Member